

Шубкін П. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН КРАЇНИ**

Процес транснаціоналізації уособлює зростаючу глобальну інтеграцію завдяки міжнародним операціям транснаціональних корпорацій (ТНК), що є невід'ємною частиною світового економічного розвитку, обумовленого глобальним розподілом праці. Цей процес призводить до створення транснаціональних форм співпраці. Низка дослідників вбачає в транснаціоналізації новий виток інтернаціоналізації економічних відносин, що підкреслюється стрімким збільшенням значущості міжнародних факторів у розвитку країн і створенням міжнародного капіталу. Інші дослідники розглядають транснаціоналізацію як конкретний, проте ключовий аспект загального процесу глобалізації економіки [2].

Транснаціоналізація спричиняє формування глибокої взаємозалежності між країнами через ТНК, які діють як основні організатори та двигуни світової економіки, вибудовуючи складну мережу відносин між компаніями та перевищуючи межі національних держав. Розвиваючись з одногалузевих національних економічних структур, ТНК трансформувалися в міжгалузеві комплекси з глобальним охопленням, чим вони викликали до переосмислення своїх національних корінь.

Сучасна наукова думка схиляється до того, що ТНК важко прив'язати до конкретної національної приналежності, оскільки в контексті глобалізації вони дедалі більше сприймають країну походження як один з багатьох регіонів зі своїми локаційними перевагами. ТНК беруть активну участь у міжнародному розподілі праці на рівні внутрішньокомпанійського та міжкомпанійського обміну, керуючись власними стратегіями, що формують взаємодію між різними структурними підрозділами в рамках глобального виробничого процесу [4]. Така організація роботи поступово зміщується з міждержавного на рівень взаємодії між самими ТНК.

У сучасній економіці спостерігається зростання явища транснаціоналізації, що охоплює виробництво, послуги, капітал, передачу технологій та лібералізацію

міжнародної фінансово-кредитної сфери, а також збільшення впливу міжнародних економічних організацій. Транснаціоналізація впливає на глобальне виробництво та послуги, залучення та інвестиції в робочу силу, розповсюдження технологій між країнами, що в свою чергу впливає на продуктивність, ефективність виробництва та конкурентоспроможність. Сьогодні міжнародна конкуренція має місце не стільки між окремими країнами, скільки між глобальними виробничими системами, які є основою світової економіки, адже вони концентрують в собі інтелектуальний, науковий, технічний та фінансовий потенціал, контролюючи більшість світової торгівлі та фінансів, а також прибуткові сектори різних країн [1].

Одним з важливих завдань у забезпеченні ефективного та безпечного розвитку національних економік в умовах транснаціоналізації є визначення ролі та повноважень держави в економіці, зокрема у відносинах з транснаціональними корпораціями. Зв'язки між державами та ТНК стають все більш складними, виявляючи розбіжності інтересів та асиметрію владних повноважень між головними учасниками глобальної економіки. Протистояння між цими суб'єктами є суперечністю двох підходів до економічного розвитку: принципу вільного ринку та меркантилізму. ТНК, керуючись принципом вільного ринку, прагнуть забезпечити рівні конкурентні умови для усіх учасників глобального ринку. В той же час, держави, слідуючи меркантилістському підходу, намагаються створити найкращі умови для економічної діяльності, зокрема для національних ТНК [3].

Нещодавно країни Заходу посилили підтримку ТНК у зміцненні універсальних правил і процедур їхнього співробітництва з національними державами через многосторонні угоди, спрямовані на спрощення переговорного процесу з індивідуальними країнами. В результаті транснаціоналізації деякі економічні функції національної держави згасають або переформатовуються. Завдання щодо координації широкомасштабного співробітництва переходять до наднаціональних інституцій. Залишаються життєво важливими традиційні економічні ролі, такі як забезпечення зовнішньоекономічної стабільності та ефективності; нормативне регулювання, стимулювання структурних змін, науково-технічного розвитку та інновацій; підтримка розвитку охорони здоров'я, освіти, культури тощо.

Список використаних джерел:

1. Бахрамов Ю.М., Глухів В.В. Організація зовнішньоекономічної діяльності. Особливості менеджменту: Навчальний посібник. Київ: Видавництво «Лань», 2021. 448 с.
2. Левченко О.М., В'юнник О.В. Механізми активізації зовнішньоекономічної діяльності інноваційно-інтегрованих структур. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5. С. 152-162.
3. Охріменко І.В., Вдовенко Н.М., Овчаренко Є.І., Гнатенко, І.А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № (8). С. 4-9.
4. Рибаківа Т.О. Механізм фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 51. С. 128-136.

Юхименко В. П., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ
МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ**

Збільшення робочої сили через імміграцію приносить значні економічні переваги країнам, які приймають таких працівників, особливо в галузях, де існує виражена потреба в кадрах. Ці переваги охоплюють великий спектр заходів, включаючи регулювання потоку та кваліфікації мігрантів, забезпечення законних можливостей для зайнятості, запобігання нелегальній міграції та посилення дипломатичних відносин із країнами відправлення та іншими країнами. Білатеральні трудові угоди сприяють ефективному вирішенню потреб ринку праці в країнах прийому шляхом налаштування потрібного рівня тимчасових іноземних працівників, їх кваліфікацій, досвіду та кількості для подолання дефіциту у конкретних галузях.

Ці угоди довели свою ефективність у задоволенні потреб ринку праці в країнах прийому, зокрема у таких галузях, як сільське господарство, харчова промисловість, ІТ-сектор, транспорт, гостинність та охорона здоров'я, де країни, наприклад, Сполучені Штати, стикаються з критичними проблемами через брак робочої сили. Білатеральні трудові угоди також сприяють підвищенню контролю над іммігрантською робочою силою, що в'їжджає, з точки зору їх потоку та кваліфікацій, а країни відправлення часто виступають у ролі посередників,